

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

et in timore heris vestris estote subditi inter vos qui sunt. **18** ואלו עבדא דאית בבין אשתעברו למריבון בדהלתא & asperis duris etiam sed & mansuetis bonis solum non לא בל הודר לטבא ולמכובא אלא אף לקשיא ולעסקא ; **19** להלן גיר אית להון טיבותא קדם אלהא לאילון illis Deo coram gratia ipsis est enim illis super eos quz veniunt molestias sustinent bonam conscientiam qui ppter sustinent delicta sua qui propter verò illi per iniquitatē **20** בעולא : אילין דין דמשל סבלותהון מסיבין facientes cum sed eis est gloria quam afflictiones אולענא אידא תשבוחתא הויא להון אלא מא דעבדין crescit tunc estis & sustinentes vos & affligunt quod bonū est eritis אנתון דשפור ואלעין לבון ומסיבין אנתון הירין ירבא quoniā etiā vocati estis enim ad hoc Deum apud gloria vestra תשבוחתכון לות אלהא : **21** להדא גיר אתקריתון דאף ut vos exemplum hoc nobis & reliquit pro nobis mortu' est Christus. משיחא מירת חלפין ושבק לן הנא טופסא דאנתון non etiam peccatam fecit qui non ipse ambularetis in eius vestigijs **22** בעקבתה תהלכון : הו דלא עבד חטא אף neque qui maledicbatur ipse in ore eius inuentus est dolus נכלא אשתכח כפומה : **23** הו דמעטחא הוא ולא erat tradens sed comminatus est neque est & passus maledicebat מעטחא וחאש הוא ולא מתלחם אלא משלם הוא & ascēdere omnia peccata & bānluie iustitię iudici iudiciū suū דינר לדינא דכאנותא : **24** ושקל חטאין כלהון ואסק per iustitiam peccato mortui sum' ut cum ad crucem in corpore suo illa אנון כפנרה לצליבא דכד מיתנין לחטאין בזדיקותא eratis qui errātes sanati estis enim per eius liuores viuamus illius דילה נחא כשומתה גיר אתאסיתון : **25** דטעין הויתון animarum vestrarū & curatore Pastorē ad nunc & conuersi estis oues tanquā איך ערבא ואתפניתון השא לות רעיא וסעורא דנפששתכון

caput 3 קפלאון 2

18 Serui, subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam dycolis. **19** Hęc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens iniuste. **20** Quę enim est gratia, si peccantes & colaphizati sustineris? Sed si bene facientes patienter sustineris, hęc est gratia apud Deum. **21** In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. **22** Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. **23** Qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pareretur, non cominabatur: trahebat autem iudicanti se iniuste. **24** Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, iustitię viuamus: cuius liuore sanati estis. **25** Eratis enim sicut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

CAP. III.

18 ואלו עבדא דאית בבין אשתעברו למריבון בדהלתא & asperis duris etiam sed & mansuetis bonis solum non לא בל הודר לטבא ולמכובא אלא אף לקשיא ולעסקא ; **19** להלן גיר אית להון טיבותא קדם אלהא לאילון illis Deo coram gratia ipsis est enim illis super eos quz veniunt molestias sustinent bonam conscientiam qui ppter sustinent delicta sua qui propter verò illi per iniquitatē **20** בעולא : אילין דין דמשל סבלותהון מסיבין facientes cum sed eis est gloria quam afflictiones אולענא אידא תשבוחתא הויא להון אלא מא דעבדין crescit tunc estis & sustinentes vos & affligunt quod bonū est eritis אנתון דשפור ואלעין לבון ומסיבין אנתון הירין ירבא quoniā etiā vocati estis enim ad hoc Deum apud gloria vestra תשבוחתכון לות אלהא : **21** להדא גיר אתקריתון דאף ut vos exemplum hoc nobis & reliquit pro nobis mortu' est Christus. משיחא מירת חלפין ושבק לן הנא טופסא דאנתון non etiam peccatam fecit qui non ipse ambularetis in eius vestigijs **22** בעקבתה תהלכון : הו דלא עבד חטא אף neque qui maledicbatur ipse in ore eius inuentus est dolus נכלא אשתכח כפומה : **23** הו דמעטחא הוא ולא erat tradens sed comminatus est neque est & passus maledicebat מעטחא וחאש הוא ולא מתלחם אלא משלם הוא & ascēdere omnia peccata & bānluie iustitię iudici iudiciū suū דינר לדינא דכאנותא : **24** ושקל חטאין כלהון ואסק per iustitiam peccato mortui sum' ut cum ad crucem in corpore suo illa אנון כפנרה לצליבא דכד מיתנין לחטאין בזדיקותא eratis qui errātes sanati estis enim per eius liuores viuamus illius דילה נחא כשומתה גיר אתאסיתון : **25** דטעין הויתון animarum vestrarū & curatore Pastorē ad nunc & conuersi estis oues tanquā איך ערבא ואתפניתון השא לות רעיא וסעורא דנפששתכון

Xap. 7.

DDDD iij

1 Similiter & mulierēs subditæ sint viris suis: vt & si qui non credunt verbo, per mulierum conuersationem sine verbo lucriant.

2 Considerantes in timore sanctam conuersationem vestram.

3 Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus:

4 Sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples.

5 Sic enim aliquando & sanctę mulieris sperantes in Deo, ornabant se, subiectę proprijs viris:

6 Sicut Sara obediebat Abrahamę, Dominum eum vocans, cuius estis filię, bene facientes, & non pertinetes vllam perturbationem.

7 Viri similiter, cohabitantes secundũ scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tanquã & coheredibus gratię vitę: vt non impediantur orationes vestrę.

8 In fide autem omnes vnanimis, compatiētes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles:

vt ij maritis vestris estote subditę mulieres vos: etiam filierit
 הכנה אף אנתון נשאה אשה עבדין לבעליכון דאילין
 labore sine bonos per vestros mores sermosi acquiescant qui
 דלא מתמפסין למהא כדובריכן שפירא דלא עמלא
 conuersantes & in castitate quod in timore vidcrit eam
 חקו אנו: כד חיין בדחלה ובנכפותא מתדברין
 capillorũ vrõs vt cincianis externis ornamentis ornemini neq̃
 אנתון: ולא תעשבתין בעבתא כריא דנרולא דסעריוכי
 sed excellentibus vestimentis aut auri additamentis aut
 אדחשהגא דדהבא אוד לבושא מיתהגא: אלא
 qui non mausuelo in spiritu cordis abscondito hominis in filijs orationis
 אעשבתין בכר נשא כסוא דלכא ברוהא מביכתא דלא
 etiam enim sic Deo coram qui est excellens ornatus correptionis
 מתחבלא צענטא דמיתר קרם אלגא: הכנא גיר אף
 in Deo erant quę sperantes ipse sanctę mulieres principio à
 מן קרם נשאה קדישהא אילין דמסכרן הוי כאלהא
 quemadmodum maritis suis erant & subditę animas suas error orationis
 כדכחיתן הוי נפשתיין ומשתעבדין הוי לבעליהן: איכנא
 illa Dn̄s mi eum erat & vocans ipsi Abraham erat subditę
 נשאה משתעבדא הות לאברהם וקריא הות לה כרי הוי
 conturbatę non eũm bonis in operibus filię
 דחוקי אנתון לה בנותא בעבדיגא טכא כד לא מתחזיען
 timore omni ab illis
 אנתון מן בל דלהא:

Ephaniam, quę post 6. in sabbato vix
 חד בשבועה דו דבתר דנהא

& tanquã cum scientia vxorib. viris eũm habitate similiter viri & viri
 ואנתון נברא הכנא עמרו עם נשיכון בידעתגא ואיך
 ipse etiam quoniam eas tenete in honore inferiora via
 דלכנא מחילה באיקרא אחורו אנתון כטל דאף הנין
 sicut neque quę in eternum vitarum donum hereditabunt volunt
 עמכון ורתן מוהבא דחיה דלעולם ולגא תהוון
 omnes vt scitis verò finis in orationibus vestris dampni
 מתקלין בעלותכון: שולכא דין דתהוון כלכון
 vnũ vnũ & amantes qui patiuntur ips eum patientes & eorum in caritate
 באווא וריותון השין עם אילין דהשין ורחמין חד לחד
 & mansueti misericordes de & eorum

דחוקי רחמנתון ובכיכון

1 Ομοίως αι γυναῖκες, ὡς τοις κυριῖς, ὡς οἱ δεσποτὲς τοῦ κυρίου, ὡς αὐτὸς οὗτος
 ταιμασται ἀσπασθῆς ἀδὺν λόγῳ καὶ ἰσχυρῶς ἡσυχῆσαι, 2 ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπιβλεπὲν
 3 ὡς ἔστιν ἕχθροῦ ἐκ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν, ὡς οὐκ ἔστιν
 κρυψθῆς τῆς ἀσπασθῆς ἀδὺν τῶν, ὡς τῆς ἀσπασθῆς ἀδὺν τῶν, ὡς οὐκ ἔστιν
 λείον. 4 ὡς ἔστιν ἕχθροῦ ἐκ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν, ὡς οὐκ ἔστιν
 ἰδιόις ἀσπασθῆς. 6 ὡς ἀσπασθῆς ὡς οὐκ ἔστιν ἕχθροῦ ἐκ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν
 ποιοῦσιν καὶ μὴ φρονεῖν μετὰ τῶν ἰσχυρῶν. 7 οἱ ἀσπασθῆς οὗτοι, σιωποῦσιν τῶν
 σκεδῆ τῶν ἰσχυρῶν, ὡς καὶ σιωποῦσιν τῶν ἰσχυρῶν, ὡς καὶ σιωποῦσιν τῶν
 καὶ οὐκ ἔστιν.

NOVUM
 TESTAMENTUM
 A.
 IV.

non & etiam rependatis non malo pro malum & homini 9 ולאנש בישתא חלף בישתא לא תפרעון ואף לא

stis illis quod contrarium sed conitio pro conditum עוהיתא חלף עוהיתא אלא דלקובלא דהליו הויתון

is hredictis vt benedictionem vocati estis enim ad hoc benedicetes מכרכין להרא ניר אתקריתון דבורכתא תארותן : 10 (מ

linguam suā custodiat videre bonos dies & amat vitas igitur qui cupit דעבא הכיל היא ורחם ומתא טבא למחוא נטר לשנה

transcat dolum loquantur vt non & labia sua malo מן בישתא וספותה דלא נמללן נכלאו : 11 נעבר מן

post eam & currat pacem & quarat bonum & faciat malo בישתא ונעבד טבתא ונבעא שלמא ונרהש בתרה :

eos ad audiendum & aures eius iustos super Domini oculi quoniam מטל דעוהיה דמריא על ודיקא וארנוהיה למשמע אנון

malum vobis faciet quisq; malos super Domini & vultus ואפיה דמריא על בישא : 13 ומנן דנעבד לכון בישתא

propter vt patiamini sic & si bonitatis Zelatores fueritis si אן תהוון טננא דטבתא : 14 ואן הו דתחשון על אפי

vos qui terreat illis ab timoribus & ne beati estis iustitiam וסן קי תירעתא וסן דמדהליו לכון

כאנוהא טוביכו ולא תרהלון מן אילין דמדהליו כון כנאוהא טוביכו ולא תרהלון מן אילין דמדהליו

Christum Dominum in cordib; vris sanctificate sed conturbemini neque ולא תשתגשוון : 15 אלא קדשו בלכותכון למריא משיחא

Pentecosten quz post ; in sabbatho vna חד בשבטא דג דבתר פנטיקוסטי

sermonem a vobis qui petit omni Spiritum ad depromendu parati & estote והויתון מטיבין למפק ברוחא לכל דתבע לכון מלתא

fit eum & cum timore cum mansuetudine fidei spe de על סכרא דהימנותא : 16 במכיכותא וברחלתא כד אית

tanquā de vobis qui loquantur vt illi ita bona conscientia vobis לכון תארתיא טבתא איכנא דהנון דממלליו עליכון איך

vestros mores qui calumniatur homines tāquā crudescāt malis hominibus de דעל אנשא בישא נבהתון איך אנשא דטלמין לדובריכון

qui in Christo bonos שפירא דבמשיחא !

Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: sed e contrario, benedicentes, quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hereditare possideatis.

10 Qui enim vult vitam diligere, & diēs videre bonos: coercet linguam suam a malo, & labia eius ne loquantur dolum.

11 Declinet autē a malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & sequatur eam.

12 Quia oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorū: vultus autē Domini super facientes mala.

13 Et quis est qui vobis noceat, si boni & multatores fueritis?

14 Sed & si quid patimini propter iustitiam, beati. Timorem autē eorū ne timueritis neq; conturbemini.

15 Dominum autē Christum sanctificare in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quę in vobis est, spe.

16 Sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonā, vt in eo quod detrahunt vobis, confundatur qui calumniantur vestrā bonam in Christo conuersationem.

9 μη ἀποδιδόντες κακὰ ἀντὶ κακῶν, ἢ λοιδορίας ἀντὶ λοιποδρείας. οὐ μὲν γὰρ ἐξ ἑδδοτες οἱ εἰς τὴν ἐχθρὴν ἦν αὐτοὺς ἀναγερῶν μαθόντες. 10 ὁ ἐπιθέλων ζωλὼ ἀγαθῶν, καὶ ἰδιῶν ἡμερῶν ἀγαθῶν, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ πικρίας, καὶ χεῖρας αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ. 11 ἔκλεινέτω ἡσυχία κακῶν, καὶ ποιησάτω ἀγαθὸν ζήτησάτω εἰρήνην, καὶ διώξάτω αὐτοῦ. 12 ὁ πὸ φθονοῦ κακῶν ἑθροδοκῶν, καὶ ὅσα αὐτοῖς εἰς διήθησι ἀμειψόμενοι, ἀπὸ κακῶν ἑθροδοκῶν κακῶν. 13 καὶ ἂν ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τῶ ἀγαθοῦ μίμηται ἡμῶν. 14 διὰ εἰ καὶ πάσας διδοὺς μαχόμεσθα, μακάριοι οἱ ἐκ φόβου αὐτοῦ, καὶ φοβηθήσονται, μηδὲ τὰ εραχθήσονται. 15 κλεινὸν δὲ τὸν ἔχον ἀγαθὰ ἐν ταῖς κακοῖσιν ὑμῶν. ἡμῶν δὲ ἀεὶ ἁπλοῦς ἡσυχία παντὶ τῷ ἀπεικῶν ὑμᾶς λόγον ἔσθε τῶν ὅς ὑμῶν ἐληθέσθε. 16 μή τις ὀχλασθε καὶ φόβου, σωθήσονται ἐχθροὶ ἀγαθῶν, ἦ καὶ ἐφ' ἀκαταλαρόντων ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, κατὰ τὸ μέτρον οἱ ἐτιμωροῦντες ὑμῶν τὸ ἀγαθὸν τὸ Χριστοῦ ἀπὸ ἀποφύλου.

